

Jenni Multisilta

MITÄ TAPAHTUI
MERENNEIDOILLE

LIKE

Lainaus sivulla 135 laulusta ”Surulaulu tapaturmasta,
joka tapahtui Warjakan retillä 18. pñä lokakuuta 1907
ja jossa hukkuu 20 henkeä”, sanat Mikko Hakko (1908).

© Jenni Multisilta & Like Kustannus /

Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

LIKE

Like Kustannus

Helsinki

www.like.fi

ISBN 978-951-1-38194-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Teemulle

1.

Kesäkuu 2019

Aallot keinuttavat lossia. Ilma on suolasta sameaa, meri maistuu poskilla ja hiuksissa.

Haluaisin pitää katseeni sumuun hajoavan mantereen siluetissa, mutta se harhailee, takertuu kuviin jotka saavat silmät vereslihalle. Kaislikossa alassuin kelluva soutuvene. Puiden mustat rungot ja niiden takaa kurkistelevat autiotalot. Tummana väreilevä vedenpinta. Kasvoja kalaverkoissa, kiduksia ja keuhkoja hukkumassa öljyyn.

Jos kuulisimme huudon, kääntyisimmekö takaisin?

Yritän pyyhkiä Lindan pois, mutta hän ei suostu katoamaan. Hän makaa saippuavaahdon keskellä kylpyammeessa ja heiluttelee jalkojaan. Vartalolle sulaneet kuplat saavat suomet kimaltamaan.

Linda nauraa. Kasvoilla on salaisuus, jota hän ei koskaan ehdi kertoa.

Kipu tunkeutuu kuvien läpi ja palauttaa minut nykyhetkeen. Kiskon köyttä, vaikka kämmenten iho on hiertynyt irti ja veri juoksee ranteilla. Maailma lipuu kauemmas. Joudumme kiristämään tahtia saavuttaaksemme sen.

Viimein lossi kolahtaa rantaan. Oliver hyppää laiturille ja tarttuu käteeni. Kosketus on niin karhea, että värähdän.

”Mä en voi uskoa, että Linda teki tämän meille”, Oliver sanoo.

Meri keinahtaa viimeisen kerran. Sitten jalkojen alla on maata ja pyrstöt ovat poissa.

Katson taakseni, mutta suolahunnun läpi ei enää erota saarta.

2.

Lokakuu 2019

Aurinko on polttanut Oliverin hiuksiin vaaleita raitoja. Kasvot ovat ruskettuneet, otsan uurteet silenneet aavistuksen. Kauluspaidasta on auki kaksi ylintä nappia. Yksi enemmän kuin aikaisemmin.

Huomaan unohtuneeni tuijottamaan niitä vasta, kun Oliver heiluttaa kättään kasvojeni edessä. ”Samoin, vai?”

”Sori. Mitä sä sanoit?”

”Tervetuloa kotiin.” Oliver hymyilee, ja hampaat välähtävät esiin luonnottoman valkeina lentokentän kylmässä valossa. ”Melkein tuli jo ikävä Suomen syksyä.” Hän heilauttaa kädellään kohti sadepisaroiden täplittämää ikkunaa ja pyöräyttää silmiään. ”Kello on kolme ja täällä alkaa hämärtää. Soitanko taksin?”

Avaan puhelimeni. Kolme – olen jo myöhässä. Taksilla pääsisin nopeammin, mutta...

”Ei tarvitse. Bussi menee ihan hallin vierestä.”

Oliver rypistää otsaansa. ”Ootko varma?”

”Kyllä ne mua odottaa.” Yritän hymyillä niin urheasti, että poskiani alkaa jomottaa. Vasta kun Oliver kohauttaa olkapäitään ja kääntää katseensa matkalaukkuhiihnaan, annan ilmeeni valahda. Tiedän saavani teatteriryhmältä kuraa niskaani muutenkin, ja myöhästymällä onnistun pilaamaan viimeisetkin mahdollisuuteni.

Mikään ei tule enää olemaan samalla tavalla kuin ennen. Sitä ajatellessani suru, joka on hiljalleen alkanut haihtua Keski-Euroopan auringon alla, kuristaa kurkkuani pahemmin kuin moneen viikkoon.

”Tuolla”, Oliver hihkaisee ja osoittaa rinkkaa, joka keikkuu hihnalla kuin selälleen kaatunut koppakuoriainen. Hän nappaa rinkan ja heilauttaa sen olalleen. Vaikka olen katsellut sitä luke-mattomien kilometrien ajan Euroopan juna-asevilla, vanhojen kaupunkien pikkukaduilla ja vihreissä vuoristomaisemissa, tääl-lä se näyttää jotenkin hänen olemukseensa kuulumattomalta. Itse asiassa kaikki se rentous, jota olen ollut huomaavinani Oliverissa matkan aikana, näyttää karisevan pois pala palalta. Tai ehkä jokin vanha palaa takaisin – jokin sellainen, jonka en viimeisten kuu-kausien ajan ole halunnut muistaa olevan olemassa.

Näkeekö Oliverkin saman minusta? Hän tutkailee kasvojeni aivan liian tiiviisti, ja äkkiä minua alkaa hermostuttaa.

Oliver vaihtaa painoa jalalta toiselle. Puhelin värisee hänen tas-kussaan, ja näen kuinka hän yrittää olla välittämättä siitä. Hän pu-ree huultaan. Matkalaukkuhihna rullaa edessämme tyhjänä ja hi-dastuu vähitellen.

”Oletko varma, että pärjät?” Oliver kysyy.

Nyökkään.

”Okei.” Oliver ottaa kännykkänsä esille ja vilkaisee näyttöä.
”Taksi tuli. Hei – kiitos reissusta. Ja kaikesta.”

Katsomme toisiamme hetken. Oliver pyyhkäisee liian pitkiksi kasvaneet hiussuortuvat kasvoiltaan ja kohentaa rinkkansa olka-hihnoja. Hän näyttää siltä kuin haluaisi vielä sanoa jotain, mutta ei tiedä mitä. Pitäisikö meidän halata? Kätellä? Kaikki tuntuu äk-kiä ylitsepääsemättömän hankalalta.

Sitten Oliver levittää käsivartensa, enkä voi kuin ottaa vastaan hänen halauksensa. Se on jäykkä, epämiellyttävä, hikinen. Haluai-sin pestä sen iholtani saman tien.

”Soittele, jos tulee jotain. Ihan mitä tahansa.” Oliver väläyttää hampaitaan vielä viimeisen kerran. Sitten hän kääntyy ja lähtee harppomaan liukuoville.

Näen ikkunasta, kuinka Oliver nousee taksiin. Vasta, kun auto kaasuttaa tiehensä, saan itseni liikkeelle.

Kymmenen metriä pitkät kankaat roikkuvat hallin katosta. Niemi katsoo niitä ja vilkaisee minua. ”Mitä luulet, onko väri tarpeeksi lähellä merensinistä?”

”Ihan hyvältä vaikuttaa”, sanon. Oloni on hutera lennon ja lähes tunnin kestäneen bussimatkan jäljiltä. Jo pelkkä ajatus kankaiden varaan kiipeämisestä tuntuu mahdottomalta.

”Moi Nella!” Pete hihkaisee yläpuoleltamme. Joudun taivuttamaan niskani ääriasentoon nähdäkseni hänet – hän roikkuu katonrajaan viritetyn tasanteen reunalla ja tarkistaa kankaiden kiinnitystä. ”Haluatko heti kokeilla?”

Ajattelen ilmavirtaa, joka syntyy kehon kieppuessa alaspäin. Solmut aukeavat, kangas nappaa kiinni juuri ennen lattiaa. Iho palaa pois, mutta yleisö taputtaa. Kipu tulee ulos hymynä.

”Mä en taida olla siinä kunnossa vielä.” Hymyilen Niemelle, joka yrittää peittää paheksuntansa. ”Tulen treenaamaan huomenna. Lupaam, että olen entiselläni parissa viikossa.”

Niemi kohauttaa olkapäitään. ”Ei meillä ketään muutakaan ole sun tilalle.” Hän kääntyy ja lähtee kävelemään kohti hallin takaosaa, jonne muut teatteriryhmän jäsenet ovat kokoon-tuneet.

Jään seisomaan kankaiden alle. Katson, kuinka Pete kiskaisee viimeisen kerran kiinnitysrenkaasta, nappaa sitten kahdella kädellä kankaasta ja liukuu alas sitä pitkin.

”Sähän voisit vetää mun roolin”, sanon. ”Niemi ei vaikuta kovin ilahtuneelta mun paluusta.”

Pete hieroo käsiään yhteen ja irvistää. ”Täähän polttaa ihon kokonaan pois. Olisit varoittanut.”

Hymähdän hänen tuskaiselle ilmeelleen. ”Oma vika.”

Pete nyhtää paitansa helmaa alaspäin ja tunkee lopulta kädet taskuihinsa.

Kävelemme hallin poikki. Katselen ympärilleni varovasti. Vaikka projekti on ollut tauolla, asiat ovat edenneet poissaoloni aikana. Seinät on maalattu, betonilattian halkeamat tilkitty. Katsomon puolelle on tuotu kasoittain taitettavia jakkaroita, jotka on koottu epämääräisiin muodostelmiin seinänvierustoille. Lava, josta oli pari kuukautta sitten valmiina vain tukipuut, on nyt saatu valmiiksi. Keskeneräisten lavasteiden ja irtonaisten väliseinien seassa pyörii tyhjiä limsapulloja ja karkkipapereita.

”Hyvä siitä tulee”, Pete sanoo. ”Älä näytä noin pettyneeltä.”

”En mä ole pettynyt.” Minun on pakko nielaista pitääkseni ääneni vakaana.

Kaikki tervehtivät minua ystävällisesti, mutta aistin tunnelman kiristyvän, kun istuudumme ringiin likaisten jumppamattojen päälle. Niemi naputtelee kannettavan tietokoneen näppäimistöä. Raaputan ihoa peukalonkynnen vierestä ja huomaan, että se on jo vereslihalla, mutta en pysty lopettamaan.

Matilda, yksi tanssijoista, tavoittaa katseeni. ”Miten reissu meni?”

”Siinähan se. Tulin suoraan lentokentältä, joten olen vielä vähän sekaisin kaikesta.” Yritän hymyillä. Pitäisi sanoa jotain muuta; kertoa jokin hauska sattumus tai valehdella kuinka kivaa on olla taas kotona, mutta en saa sanoja ulos.

”Missä sä olitkaan? Espanjassa?” Olga kysyy. Hän istuu leveässä haara-asennossa nilkat täydellisesti ojennettuina ja venyttelee kylkiään.

”Vähän siellä sun täällä. Reilaamassa.”

”Aika rohkeaa lähteä yksin”, Matilda sanoo. ”Mä muistan, kun sä puhuit siitä keväällä.”

”Ei se ollut yksin”, Olga huomauttaa. ”Oliver lähti sun kanssa, vai mitä?”

”Eikö Oliver ollut Lindan – ” Matilda aloittaa, mutta hiljenee äkisti ja painaa katseensa maahan. Kaikki seuraavat hänen esimerkkiään, paitsi Olga, joka jatkaa venyttelyä tyytyväinen ilme kasvoillaan.

”Oli se”, sanon, kun on kulunut jo aivan liian kauan.

Sanoja seuraa uusi hiljaisuus, joka rikkoutuu vasta, kun Niemi painaa läppärin kannen kiinni. ”Onko Lindasta muuten kuulunut mitään uutta?” hän kysyy, ja hänen äänensä kuulostaa pehmeämältä kuin aiemmin.

Kohautan olkapäitäni.

Tunnelma synkistyy entisestään. Kaikki kääntävät katseensa muualle, aivan kuin minä olisin pilannut kaiken välittämällä heille huonot uutiset – jotka he ovat tienneet jo monta kuukautta. Olga pudistelee päätään, Jenna peittää kasvonsa käsillään. Matilda tuhkauttaa nyyhkäyksen ja nojautuu vasten Peten olkapäätä. Samat myötätunnon eleet toistuvat joka suunnassa – rauhoitteleva hyminä, taputus kämmenselälle tai olkapäähän, nenäliinan ojennus – mutta yksikään ei kohdistu minuun.

He käyttäytyvät kuin Linda olisi kuollut.

”Ei vielä ole välttämättä liian myöhäistä”, aloitan.

Pete kohtaa katseeni ja pudistaa päätään. Se saa minut hiljenevän.

”Okei, eiköhän aloiteta”, Niemi sanoo. ”Ensi-iltaan on enää pari kuukautta, ja uuden käsikirjoituksen takia meidän pitää käyttää kaikki jäljellä oleva aika tehokkaasti.”

Älähdys pakenee kurkustani. Se saa katseet kiinnittymään uudestaan minuun. ”Uuden käsikirjoituksen? Mä luulin, että produktio oli tauolla.”

”Me palattiin töihin muutama viikko sitten työstämään lavasteita”, Jenna sanoo. Hän on käärinyt maalitahraisen ruutupaitansa hihat kyynärpäihin ja solminut hiuksensa löysälle letille. Siristän

silmiäni. Onko hän värjännyt ne punaisiksi tarkoituksella? ”Sil-loin me saatiin idea. Vaikka Linda on poissa, me ei haluta jättää sitä pois näytelmästä.”

”Miksi? Ei se siinä näyteltyt.” Haluaisin perua sanani saman tien – tajuan itsekin, kuinka tylyltä kuulostan.

”Se oli näytelmälle tärkeä, ja me kaikki tiedetään se.” Jennan ääni on terävämpi kuin äsken.

”Lindasta oli välillä enemmän hyötyä kuin Niemestä”, Olga sanoo. ”Sillä oli näkemystä kaikesta.”

”Kiitos vain”, Niemi murahtaa, mutta ei vaikuta loukkaantuneelta.

”Linda tsemppasi kaikkia – vaikka eräät tarvitsivat tukea vähän enemmän kuin muut”, Olga jatkaa ja mulkaisee minua.

”Välillä mä mietin, miten se jaksoi”, Tommi sanoo. ”Lindalla oli niin monta rautaa tulessa samaan aikaan. Ja silti se tuntui panostavan kaikkeen täysillä.”

Räpyttelen silmiäni. Tiedän, että minun pitäisi yhtyä heidän ylistykseensä, mutta kaikki tuntuu jotenkin väärältä. Kukaan ei tunnu muistavan, että minäkin liityin porukkaan samaan aikaan Lindan kanssa.

”Koko tää pari vuotta, joka me ollaan suunniteltu ja rempatu tätä paikkaa... Se ei olisi ollut samanlaista ilman Lindaa.” Jenna sanoo. ”Me haluttiin lisätä tarinaan jotain Lindan muistolle.”

”Uusi hahmo”, Niemi jatkaa. ”Näytelmä sai vaikutteita Lindan taideteoksesta.”

”Mistä niistä?” kuiskaan, vaikka pelkään jo tietäväni, mitä on tulossa.

”Varjakansaaren projektista, tietysti.” Jenna hymyilee. ”Linda puhui siitä koko kevään. Ainakin meille.” Hän luo minuun kysyvän katseen.

”Joo”, mutisen. ”Kyllä se puhui siitä...”

Niemi suoristaa ryhtiään. ”Sunhan piti alun perin olla vain taustalla, vetää muutama akrobatianumero ja saada yleisö haukkomaan henkeään. Jostain syystä Linda kuitenkin oli toista mieltä – sen mielestä sä olisit ansainnut merkittävämmän roolin. Niinpä sä saat sellaisen. Sä esität merenneitoa.”

Tuijotan häntä enkä ymmärrä mitään. ”Mutta eihän näytelmä kerro merenneidoista. Ei tässä aiemmin ollut – ”

”Nyt on”, Niemi sanoo. ”Se sopii tähän hyvin. Mieti nyt.”

Sisintäni kylmää, mutta samaan aikaan tunnen, kuinka hiki-vana valuu pitkin selkärankaani. ”Mä en ymmärrä.”

”Olisit iloinen. Tämä on sun elämäsi tilaisuus”, Niemi sanoo. ”Näytön paikka, Nella.”

Sydämeni takoo yhä kiihkeämmin. Sanat ovat kuin suoraan Lindan suusta. Eleet ja ilmeet, joita ympärilläni näen, ovat kuin Lindasta irrotettuja, sekunnin murto-osan kestäviä harhakuvia. Olemme niin monta kertaa istuneet täällä juuri tällä tavalla, Linda ringin toisella puolella muiden mukana nauraen. Silmissäni sumenee.

”Mitä vikaa vanhassa käsikirjoituksessa oli?”

Niemi sivuuttaa kysymykseni. ”Miten on? Onnistuuko sulta kangastempot pyrstön kanssa?”

En pysty vastaamaan.

Pete purskahtaa nauruun. ”Ootko tosissasi? Mitä ruumiinosaa ilma-akrobaatit käyttävät eniten?”

”Käsiä”, Niemi tokaisee. Hän nautitsee katseensa minuun ja kohottaa kulmiaan. Kaikki tuntuvat odottavan vastaustani.

Ja äkkiä tajuan, että vaikka idea on hullu, se tuntuu juuri siksi niin kotoisalta. Juuri jotain sellaista Linda olisi voinut keksiä.

”Mun täytyy kokeilla”, kuulen sanovani.

3.

Lokakuu 2019

Harpon metroaseman portaat ylös puolijuoksua. Kello on jo yhdeksän ja kadut ovat hiljaisia. Liian hiljaisia – olen matkan aikana ehtinyt tottua musiikkiin ja ääniin, ravintoloista huokuviin tuoksuihin ja siihen että joku kävelee vieressäni. Ajatus saa minut puristamaan olkalaukun hihnaa hieman tiukemmin.

Kun muutimme Helsinkiin, en osannut pelätä. Linda oli innoissaan kaikesta, jopa rähjäisistä porttikäytävistä ja synkistä metroasemista. Hänestä huokui rohkeutta, josta sain imettyä palasen itseenikin. Kun iltaisin harjoitusten jälkeen kuljimme muuttaman korttelin matkan asemalta kotiin, Linda puhui taukoamatta ja karisti epäilykset mielestäni. Nyt tutut kadut tuntuvat olevan täynnä uudenlaisia vaaroja.

Turvattomuuden tunne on normaalia, minulle sanottiin. Se, mitä Lindalle tapahtui, sai elämäni raiteiltaan. Nyt minun on rakennettava kaikki yksin, alusta, enkä halua tehdä sitä.

Oikaisen parkkipaikan läpi sisäpihalle. Tiiliseinään on ilmestynyt uusia graffiteja ja roskakatoksessa lokki tonkii majoneesin tahrimaa styrox-laatikkoa eikä edes hätkähdä, kun lähestyn sitä. Py-sähdyn kaivamaan avaimia laukustani ja kasvoilleni lehahtaa pilvi tupakansavua. Jossain yläpuolella parvekkeen ovi kolahtaa.

Vasta rappukäytävässä pystyn hengittämään. Painan hissinnappulaa ja jään odottamaan.

Kestää kauan ennen kuin tajuan, ettei mitään tapahdu. Sitten huomaan oven yläkulmaan teipatun paperilapun – epäkunnossa.

Yritän kaivaa mielestäni muistikuvaa siitä, onko hissi ollut rikki jo lähtiessäni, mutta en pysty muistamaan.

Raahaudun portaita pitkin neljanteen kerrokseen. Rakoille hiertyneet jalkani huutavat tuskissaan. Pysähdyn ovelle tasaamaan hengitystäni. Postiluukun yläpuolelle kiinnitetystä ei mainoksia -tarrasta on enää puolet jäljellä. *Valkamo*, oversa lukee, vain Lindan nimi, ei muuta. Isännöitsijän erehdys, joka oli minun mielestäni enemmän huvittava kuin harmillinen. Emme koskaan saaneet aikaiseksi oikaista sitä. Ja miksi olisimmekaan? Kaikki oli Lindan nimissä. Sähkösojimus, netti, asunto. Koko elämäni.

Työnnän avaimen lukkoon. Katumus pyyhkäisee ylitseni saman tien. Minun olisi pitänyt tarttua äidin tarjoukseen tulla sijoamaan asunto matkani aikana.

Siirrän oven eteen kasautuneen mainospinon syrjään ja astun sisään. Jalkani pettävät. Vajoan istumaan kynnysmatolle ja painan pään polviin.

Kyyneleet valuvat poskilleni ennen kuin ehdin estää. Olen siinä monta minuuttia, ja äkkiä olen varma, etten pysty ottamaan askeltakaan pidemmälle. Käteni hakeutuu taskuun, kännykälle – soita, jos tulee mitä tahansa, Oliver sanoi. Mutta enhän minä voi...

Lopulta itsesäälin tilalle nousee inho. Mitä Linda tekisi? En tiedä. Tiedän ainoastaan, ettei hän istuisi nyhkyttämässä kynnysmatolla.

Kampean jaloilleni. Painan valonkatkaisijasta, vedän syvään henkeä ja katson ympäriini.

Huoneisto leviää eteisaulasta kahteen suuntaan. Toisella puolella ovat olohuone ja keittiö, toisella makuuhuone ja kylpyhuone. Huoneet ovat isompia kuin monessa muussa saman hintaluokan asunnossa. Paras mahdollinen diili, Linda sanoi, eikä koskaan valittanut edes totuuden paljastuttua. Epämääräinen kortteli, vuota-

vat hanat, oudot naapurit, vetoisat ikkunat... mutta lopulta minäkin totuin. Lindan kanssa olisin voinut asua missä tahansa.

Otan askeleen kohti makuuhuonetta, joka kylpee tummansinisen harson läpi kuultavassa hämärässä valossa. Olen vetänyt verhot ikkunoiden eteen, mutta en muista siitä mitään. Lähtöaamu oli pelkkää sumua. Toimin kuin robotti. Tiskasin, vein roskat. Visokoin vaatteita isältä lainattuun rinkkaan miettimättä, mitä tarvitsen – Oliver kiusasi minua epäloogisista valinnoistani myöhemmin. Vedin tennarit jalkaan ja heitin päiväpeiton vuoteelle niin, että se valahti puoliksi lattialle. En palannut asettelemaan sitä paremmin.

Se on siinä yhä. Kävelen sängylle ja istun sen reunalle. Sormet puristuvat liukkaan kankaan ympärille, ja sen tuttuus kihelmöi rystysissä. Tunnen ummehtuneen tuoksun kasvoillani. Äiti käski vaihtaa lakanat, mutta en tehnyt sitä. Äkkiä haluaisin sukeltaa sänkyyn, vaatteet päällä ja kengät yhä jalassa. Vetää peiton pääni ylitse ja jäädä sinne.

Pakotan itseni ylös ja menen keittiöön. Jääkaapissa on vain ketsupipullo sekä lasipurkki, jonka sisältö näyttää homehtuneelta. Ikkunan eteen vedetyn pyöreän pöydän ympärillä on kaksi tuolia. Toisen jalat ovat kiikkerät, Lindalla oli tapana keikkua sillä ja nojailla seinään. Mikään ei sovi yhteen. Kalusteet ovat eri sarjaa, kodinkoneet eri vuosikymmeniltä ja valmistajilta. Hankimme suurimman osan tavaroista, kun opiskelimme Vaasassa. Sisustimme soluasunnon kuin se olisi ollut kaksio. Huoneissa oli lukolliset ovet, mutta pidimme ne aina auki. Rantaan oli muutaman minuutin kävelymatka. Meri piti kiinni kädestä ja hymähteli innostuksellemme.

Nyt toivon, ettemme koskaan olisi lähteneet sieltä.

Olohuoneen kirjahylly on täynnä Lindan kirjoja. Vanhoja satukirjoja ja paksuja fantasiaromaaneja. Oppikirjoja ajalta, kun hän

opiskeli luokanopettajaksi. Taidekirjoja, valokuvakirjoja. Vedän yhden esille sattumanvaraisesti. Se on Pieni merenneito. Äkkiä tuntuu kuin kirja polttaisi kämmentäni ja pudotan sen lattialle. Potkaisen sen kirjahyllyn alle ja annan pölyn peittää merenneidon murheelliset kasvot.

Kylpyhuone on kamalassa kunnossa. Olen kiskonut lähtiessäni kaikki kaappien sisältämät purnukat lattialle. Kynsilakkapullo on hajonnut, lakka pinttynyt lavuaariin. Saippuakuplien tahrat ovat kerrostuneet kylpyammeen reunoihin ja värjänneet sen harmaaksi.

Täällä ei voi asua. Olen tuhonnut kaiken.

Palaan makuuhuoneeseen. Avaan vaatehuoneen oven ja suljen sen saman tien. Lindan tuoksu pyyhkäisee ylitseni niin voimakkaana, että voisin kuvitella hänen juuri kävelleen ohitseni. Hiuksiaan heilauttaen ja nauraen, *tulen kohta takaisin*.

Miksi teit tämän minulle, Linda? Mitä sinä halusit todistaa?

Vajoan istumaan sängylle ja tuijotan eteeni. Olen tehnyt sen. Olen tullut tänne ja kohdannut asuntoon pinttyneen hiljaisuuden, jota mikään ei enää koskaan tule rikkomaan. Se on tuntunut juuri niin pahalta kuin kuvittelinkin, eikä samalla ollenkaan pahalta – se ei tunnu edes todelliselta. Mikään ei tunnu.

Luulin, että saisin lisää aikaa suruni käsittelyyn lähtemällä pois, mutta en tajunnut, että se vain viivästyttäisi prosessia. Tai ehkä minä vain toivoin, että sillä aikaa kun olisin poissa, Linda olisi-kin muuttanut mielensä – tullut takaisin – eikä minun tarvitsisi –

Ei. Minun on herättävä. Oliver hoki sitä minulle koko matkan ajan. Hän tuntui olevan siitä niin varma – Linda on kuollut, Linda ei tule takaisin, me ei voida elää sitä odottaen. Enkä minä enää voikaan. Asunto on tyhjennettävä niin pian kuin mahdollista. Rojusta on hankkiuduttava eroon. Voin lahjoittaa Lindan vaatteet hyväntekeväisyyteen ja myydä taulut. Jotain minun on muodon

vuoksi tarjottava Lindan perheelle, vaikka hän ajatusta vihaaisikin. Ehkä Lassi suostuu ottamaan jotain.

Minä en voi pitää mitään. En voi edes katsoa kovin tarkasti, on vain pakattava ja piilotettava. Kukaan ei voi tehdä sitä puolestani, mutta kun se on tehty, minäkin olen vapaa.

Ajatus saa minut ensimmäistä kertaa tuntemaan jotain helpon kaltaista.

Oloni on parempi, kun nousen ylös. Linda ei antaisi minun olla näin sääliittävä. Hänen vuokseen minun on pyristeltävä irti menneestä, niin pahalta kuin se tuntuukin. Minulla sentään on asunto ja töitä. Saan elämäni kasaan ennemmin tai myöhemmin.

Palaan eteiseen ja heitän laukun olalleni. Haen kaupasta iltpalatarvikkeita, sitten käyn suihkussa, vaihdan lakanat ja menen nukkumaan.

Katseeni osuu postikasaan, jonka olen potkaissut syrjään kynnysmatolta. Sekin on käytävä läpi jossain vaiheessa. Avaamattomia, Lindalle osoitettuja kirjekuoria on lukuisia. Mainoskuvastot ja ilmaisjakelulehdet tahraavat sormeni musteeseen, kun selailen pinoa.

Sitten törmään omaan nimeeni. Kuori on vaaleansininen, postimerkki ykkösluokan. Leimattu kesäkuussa.

Revin kuoren auki.

Unohdan hengittää.

Vain yksi virke. Se on kirjoitettu keskelle paperia kaunokirjoituksella: *Minä tiedän, mitä tapahtui merenneidoille.*

Pesuaineen tuoksu leijailee hämärään eteiseen. Iittalan tuikkukippoihin sytytettyjen kynttilöiden liekit heijastuvat vaatekaapin peiliovista. Oliverin kengät ovat siististi kynnysmaton reunalla.

Riisun takin ja asettelen sen henkarille. Jään empimään paikoilleni. Vapisen yhä. Oliver on vastannut summerin soittoon ja jät-

tänyt oven raolleen, mutta häntä ei näy missään. Kylpyhuoneesta kuuluu veden kohinaa.

”Täällä ollaan”, ilmoitan. Ääneni on vaisu ja tuntuu hukkuvan asuntoon.

”Peremmälle vain”, Oliver huikkaa.

Oliverin kolmio on puhdas ja avara, lähes täydellinen vastakohta minun ja Lindan tunkkaiselle asunnolle. Tunnen oloni epävarmaksi, vaikka Oliver on itse kutsunut minut tänne. Hän ei epäröinyt hetkeäkään, kun soitin hänelle paniikissa. Hän tarjoutui jopa hakemaan minut tai tilaamaan taksin, mihin en tietenkään suostunut, sillä en halua jäädä hänelle velkaa. Ajatus kuristaa kurkkuani.

Kurkistan keittiöön. Uunissa palavat valot, ja ruuan tuoksu saa veden herahtamaan kielelleni. Marmoritasot kiiltelevät puhtautaan, ja pöytään on katettu kaksi lautasta. Kuinka Oliver on ehtinyt tehdä kaiken? Vedän sormenpäälläni viivan pöytään, mutta mitään ei jää näkyviin.

”Onko nälkä?”

Oliverin ääni saa minut hätkähtämään. En ole huomannut, että veden lorina on tauonnut tai kuullut hänen askeliaan. Hänellä on yllään valkoinen, sääreen ulottuva kylpytakki.

Lentokentällä välillämme leijaillut kiusaantuneisuus tuntuu jo unohtuneen. Kaikista maailman ihmisistä Oliver on viimeinen, jonka seuraa olisin uskonut kaipaavani, mutta nyt tajuan, että olemme ehtineet kuukausien kuluessa hitsautua yhteen.

Nyökkään pöydän suuntaan. Oliver on taitellut lautasliinat aterimien alle. ”Odotitko sä mua, vai ehditkö tehdä kaiken sen jälkeen kun soitin sulle?”

Oliverin ilme vakavoituu. ”Mä jotenkin aavistelin, että sä soitaisit. Kotiinpaluu selvästi ahdisti sua.”

”Kotona oli niin hiljaista ja yksinäistä”, mutisen katsomatta Oliveria silmiin. Selitys tuskin kuulostaa uskottavalta, kun ottaa

huomioon kuinka poissa tolaltani olin soittaessani hänelle, mutta en halua kertoa Oliverille kirjeestä.

”Ymmärrän hyvin. Onneksi soitit”, Oliver sanoo ja hymyilee. ”Mä käyn pukemassa. Katsele ympärillesi vapaasti.”

Oliver katoaa, ja näen eteisen suuresta peilistä, kuinka yksi ovis- ta sulkeutuu. Jokin estää minua liikkumasta. Olen janonnut kurkistusta maailmaan, joka minulle on Lindan puheista huolimatta pysynyt tuntemattomana, ja kuvitellut vielä jonain päivänä tulevani tänne todistamaan kaikkea omin silmin. Mutta äkkiä haluaisin vain kääntyä takaisin ja palata kotiin. Aiempi pelkoni tuntuu mitättömältä tämän rinnalla. Ajatus kaikesta, mitä tässä asunnossa on tapahtunut, saa minut kauhun valtaan. Ajatus Lindasta ja Oliverista –

”Et sä pitkälle päässyt”, Oliver sanoo. Hän on vaihtanut ylleen collegehousut ja t-paidan.

Oliver ohjaa minut olohuoneeseen. Katseeni kiertää näkyä tarkertumatta mihinkään. Valkoiset seinät, valkoiset huonekalut, valkoiset ikkunaverhot. Sohva on epämurkavan näköinen möhkäle vaaleaa nahkaa.

Makuuhuoneita on kaksi. Toisessa on valtava jenkkisänky, ja sen molemmiin puolin läpinäkyvää muovia olevat yöpöydät. Kaikki on symmetristä ja yhteensopivaa – voin mielessäni nähdä Oliverin mittaamassa pöytien etäisyyttä seinistä viivoittimella.

”Toinen huone on toiminut lähinnä vieras- tai työhuoneena”, Oliver sanoo ja avaa oven. ”Anteeksi kaaos.”

”Kaaos?” Naurahdan. ”Tätä menoa mä en ikinä päästä sua meidän – mun kämppään.”

”Kyllä mä oon siellä käynyt.”

Hetkeksi synkkyys laskeutuu yllemme. Sätkimme sen verkossa kuin happeen hukuvat kalat ja annamme sen viiltää suomut irti. Kumpikaan ei osaa pyrstellä siitä pois moneen pitkään sekuntiin.

Huoneessa on pienempi parisänky, jota peittää harmaa päiväpeite. Sitä vastapäätä on pöytä ja sillä Applen suurikokoinen näyttö. Ikkunassa ei ole verhoja, pelkät kaihtimet, jotka on vedetty auki. Jostain syystä tilan paljaus häiritsee minua.

Se näyttää häiritsevän Oliveriakin. Hän harppoo ohitseni ja kiskaisee kaihtimet kiinni. ”Linda maalasi täällä. Tarvitsi kuulemma mahdollisimman paljon luonnonvaloa.”

Tunnen vastustamatonta halua tuhota jotain. Kiskoa näytön työpöydältä ja hajottaa sen säpäleiksi. Tai repii sängyltä tyynyn, avata sen ja levittää sisukset lattialle. Niin Lindakin olisi tehnyt.

Mutta eihän Linda tehnyt niin.

Sitten ymmärrän, mikä minua kaikista eniten häiritsee. Eivät valkoisuus tai paljaat ikkunat, vaan se, ettei asunnossa ole jälkeäkään Lindasta. Eteisessä on ainoastaan Oliverin kenkiä, seinillä ei ole valokuvia tai Lindan maalaamia tauluja.

Katseeni juuttuu kaappien suljettuihin liukuoviin. Jossain on pakko olla jotain. Jotain, mitä Linda on jättänyt jälkeensä.

Jotain, mitä hän on halunnut piilottaa minulta.

Munakello soi keittiössä.

”Toivottavasti pizza kelpaa”, Oliver sanoo. ”Suoraan Alepan pakastealtaasta.” Sitten hän hiljenee ja irvistää pahoitellen. ”Sori. Mä en yhtään ajatellut. Nappasin kinkku-ananaksen sen enempiä miettimättä...”

Huitaisen kädelläni. Vatsani kurnii. Olen viimeksi syönyt lentokoneessa. ”Se käy hyvin.”

Oliverin olemus rentoutuu. ”Hyvä. Voidaan sitten syödä samaa ruokaa.”

Kätkeekö lause sisälleen vihjauksen siitä, että söisimme yhdessä myös jatkossa?

Minä ja Linda ryhdyimme kasvissyöjiksi lukiossa. En kuitenkaan koskaan sitoutunut siihen tosissani. Vasta kotoa muutettuani

aloin oikeasti olla tarkempi. Silti minua vaivasi aina ajatus siitä, että tein pohjimmiltani kaiken vain Lindan takia.

Nyt tuntuu kuin pettäisin hänet.

”Miten näyttelmä?” Oliver kysyy, kun olemme istuneet pöydän ääreen ja ottaneet ruokaa.

”Käsikirjoitus oli laitettu uusiksi. Mun piti olla sivuosassa, vähän kuin taustatanssija, mutta nyt mulla onkin päärooli.”

Oliver kallistaa päätään. Hän kaapii lautaselle levinnyttä tomaattikastiketta pizzan reunalla. ”Mistä se kertoo?”

Tuijotan häntä hämmentyneenä. ”Eikö Linda kertonut?”

Oliver hymähtää. ”Ei se kai ollut kovin perillä siitä itsekään. Se oli sille vain sivuprojekti.”

Pizzapala tuntuu takertuvan kurkkuuni. Miten niin sivuprojekti? Juon lasillisen vettä vedet silmistäni valuen. Oliver tuijottaa minua kiinteästi. Häiritsevän kiinteästi. Antaisiko hän minun tukehtua?

”Sitä on vaikea selittää”, sanon. Pyyhin silmäni ja suupieleni lautasliinaan.

”Yritä”, Oliver sanoo.

Kohautan olkapäitäni. ”Tapahtumapaikka on pieni kalastajakylä, jossa yhteisö elää eristyksissä muusta maailmasta. Suhde mereen ja saaristoon vaikuttaa aluksi harmoniselta.

”Sitten yksi kalastajista löytää verkostaan merenneidon. Merenneito on selvästi kokenut kovia – sen suomut ovat haalistuneet ja pyrstö syöpynyt käyttökelvottomaksi. Mies vie sen kotiinsa ja hoitaa sen kuntoon, mutta sen sijaan, että päästäisi merenneidon takaisin vapauteen, mies päättääkin pitää sen. Hän luulee vain ihailevansa merenneitoa ja palvovansa sen kauneutta, mutta todellisuudessa hän päätyykin käyttämään sitä hyväkseen julmilla tavoilla. Siitä seuraa salailua ja draamaa, ja lopulta miehen rakastaja saa selville, että mies piilottelee kotonaan merenneitoa. Nainen ei tietenkään ilahdu, vaan tulee merenneidolle mustasukkaiseksi.

Mies ei suostu luopumaan merenneidosta, joten nainen päättää hankkiutua siitä eroon. Mutta meren sijaan hän heittää merenneidon viemäriin.

”Merenneito saa siis vapauden sijasta uuden vankilan. Se kuulee, kuinka meri kohisee sen ympärillä, mutta tietää, ettei sillä ole enää mahdollisuutta päästä takaisin kotiin. Eikä sen kotia ole enää olemassa muutenkaan, koska meri on saastunut ja kaikki sen elinmahdollisuudet on tuhottu. Niinpä se joutuu epätoivoisen valinnan eteen – kituako viemäriissä toivoen pelastusta vai päättääkö päivänsä saman tien.” Lasken katseeni. En pysty päättämään Oliverin ilmeestä, pitääkö hän selostustani naurettavana vai mielenkiintoisena. ”Näytelmä loppuu mun tekemään pudotukseen. Se symboloi merenneidon kuolemaa.”

Oliver nyökkää hitaasti. ”Kuulostaa synkältä. Ja vaaralliselta. Olethan sä varovainen?”

”Mä tiedän kyllä, mitä teen.” En pysty peittämään ärtymystä äänestäni.

”Totta kai.” Oliver hymyilee. ”En malta odottaa ensi-iltaa.” Hän kurottaa pöydän ylitse ottamaan lautaseni, vaikka en ole vielä lopettanut.

Oliver lainaa minulle pyyhkeen, ja pääsen vihdoinkin peseytymään. Yritän hiljentää takaraivossani kolkuttavan syyllisyyden, kun seison höyryävän vesisuihkun alla ja hieron kehooni Oliverin suihkusaippuaa. Ajattelen omaa, tahrojen peittämää ammettani ja asuntoa täynnä Lindan tavaroita. Olenko muka oikeasti pelästynyt yhtä kirjelappusta niin pahasti, että olen joutunut valehtelemaan päästäkseni yöksi johonkin muualle?

Suihkun jälkeen hiivin eteiseen pyyhkeeseen kääriytyneenä. Makuuhuoneen ovi on raollaan. Kurkistan sisään varovasti. Oliver istuu peiton alla paksuun tyynypinoon nojautuneena ja lukee jotain tabletin näytöltä. Hän kohottaa katseensa minut nähdessään.

”Onko jo parempi olo?”

Nyökkään. Epäroin hetken ennen kuin saan avattua suuni.
”Tää saattaa kuulostaa vähän oudolta, mutta mä tulin ajatelleeksi yhtä juttua.”

Oliverin ilme muuttuu. Hän siirtää tabletin syrjään. ”Mitä?”

”Onko sulla vielä tallessa sitä avajaiskutsua?”

Oliver naurahtaa. ”On se mulla kai jossain. Miksi?”

”Mä haluaisin katsoa sitä.”

Oliver sysää peiton syrjään, nousee sängystä ja kävelee luokseni.
”Mä arvasin, että kotiinpaluu olisi rankka. Meidän molempien pitäisi yrittää nukkua.”

En pysty katsomaan häneen. ”Matkalla oli helppoa olla ajattelematta Lindaa”, kuiskaan. ”Mutta täällä... Täällä tuntuu kuin se olisi vasta tapahtunut. Ihan kuin me oltaisiin palattu ajassa taaksepäin.”

Oliver tarttuu käsiini varovasti. ”Siitä on jo neljä kuukautta. Muistatko, mitä me puhuttiin? Meidän on pakko jatkaa eteenpäin. Linda ei tule takaisin.”

”Mutta ehkä...”

”Älä mieti sitä”, Oliver sanoo.

Hetkeä myöhemmin makaan vierashuoneen sängyssä ja yritän nukahtaa. En kuitenkaan pysty rentoutumaan. Sanat kirjepaperilla kummittelevat mielessäni. Mitä ne tarkoittavat? Miksi juuri nyt? Onko Oliver saanut samanlaisen, mutta ei vain halua kertoa siitä minulle? Siksikö hän sivuutti kysymykseni avajaiskutsustakin? Minun täytyy kysyä häneltä siitä uudestaan.

Lindan mielestä mietin liikaa.

Silti en pysty lopettamaan. Oliverin läsnäolo viereisessä huoneessa tuntuu samaan aikaan painostavalta ja rauhoittavalta. Ja ennen kaikkea väärältä. Kuten myös sanat, joilla hän yritti lohduttaa minua.

Linda ei tule takaisin.

Mistä Oliver sen voi tietää?

4.

Kesäkuu 2019

Oliverin kädet puristavat rattia. Tuijotan ikkunan takana vaihtuvaa maisemaa: puita ja peltoja, vetisiä soita, taloja. Silloin tällöin havahdun renkaiden alla rapsahtavaan kiveen tai tien tekemään mutkaan. Kaikki, mitä voimme toisillemme sanoa, on sanottu jo kolmesataa kilometriä aikaisemmin.

Käännymme sorapäällysteiselle pikkutielle, joka on niin kapea, ettei siinä mahdu ohittamaan. Kerrostalot vaihtuvat omakotitaloihin, asfalttipihat nurmikkoon.

”Voi helvetin helvetti”, Oliver manaa iskiessään jarrut pohjaan.

”Mitä nyt?”

”Navigaattorista katkesi signaali. Kato nyt, missä me ollaan! Näetkö sä täällä merta?”

Nielaisen. ”Voidaanhan me kääntyä takaisin.”

”Me ollaan jo myöhässä!”

”Ei Linda suutu”, sanon hiljaa. ”Ei se sieltä mihinkään ole lähössä.”

Oliver mutisee jotain, mistä en saa selvää.

Painan ohimoni ikkunaan ja annan sen viileyden turruttaa mieleni. Paperipussiin pakatut viinipullot kolahtavat yhteen, kun auto nytkähtää uudestaan liikkeelle. En tiedä, onko Oliver päässyt kärville olinpaikastamme.

Pidän katseeni omakotitaloissa. Olemme edelleen lähiössä, kaukana merestä.

Oliver pudistaa päätään tietä ylittävälle jalankulkijalle ja huokaa. ”Ajattelin, että kuukausi menisi nopeasti. Mutta en tiennyt, kuinka haastavaa Lindan kanssa olisi pitää yhteyttä.”

”Lindalla on ollut kiire”, sanon. Ääneni kuulostaa vieraalta.

”Ihan kuin saari olisi ainoa todellisuus, eikä muuta maailmaa sen ulkopuolella olisi enää olemassa”, Oliver puuskahtaa.

”Niin kai.” Sormenpäitäni pistelee. Yritän ravistella käsiäni viikkoa.

”Mä en olisi halunnut, että se lähtee”, Oliver sanoo. Vilkaisen hänen sivuprofiliaan. Huulet ovat kiristyneet, otsa painunut rypyille. ”En mä sitä sille tietenkään sanonut. Muistatko, kuinka se ja Lassi puhuivat Varjakansaaresta aina, kun oltiin meidän mökillä Oulunsalossa?”

”Muistan”, mutisen. Minusta tuntuu, ettei Oliver edes välitä, kuuntelenko vai en.

”Mä en silloin pitänyt sitä outona, vaan ainoastaan söpönä”, Oliver jatkaa. ”Linda kertoi mulle juttuja aavekylästä, sahan raunioista ja hukuneista naisista. Se halusi nähdä kaiken omin silmin. Silloin mä päätin, että tekisin mitä vain. Mä päätin viedä sen sinne.”

”Niinhän sä veitkin.” Muisto saa minut värähtämään.

”Se mökki on äidillä ja Terhillä vieläkin”, Oliver sanoo. ”Mun ja Lindan on monta kertaa pitänyt mennä käymään siellä. Ehkä me tänä kesänä vihdoinkin ehditään.”

”Siitä se varmaan tykkäisi”, kuiskaan.

Oliver kuulee muutoksen äänessäni. ”Sori. Ei sun tarvitse kuunnella tätä.”

Kohautan olkapäitäni. ”Ei mua haittaa.”

”Hei, me löydettiin perille.” Oliver huudahtaa äkkiä ja osoittaa eteenpäin.

Grilli ilmestyy kuusten takaa yllättäen. Oliver tekee terävän käännöksen parkkipaikalle ja jarruttaa niin, että sora lentelee.